

FAKTA OM BORNHOLM

1. Socioøkonomiske karakteristika for Bornholm

Bornholm har 41.303 indbyggere (1. jan. 2012). Indbyggertallet har været faldende de seneste år. I perioden 2011-2012 faldt indbyggertallet med 500. Beskæftigelsen på Bornholm var i 2011 på ca. 17.300 medarbejdere. I den private sektor er beskæftigelsen størst inden for handel (13,2 pct.), industri (9,5 pct.), bygge- og anlægssektoren (6,6 pct.) og transport (5,8 pct.) (opgjort i pct. af den samlede beskæftigelse). Sammenlignet med hele landet er Bornholm især specialiseret inden for landbrug, skovbrug og fiskeri og inden for bygge- og anlægssektoren. Bornholms primære uddannelsesinstitutioner er Professionshøjskolen UCC og Professionshøjskolen Metropol. Der er en Lokal Aktions Gruppe i regionskommunen, der omfatter begge programmer - Landdistriktsprogrammet og Fiskeriprogrammet.

Boks 1: Udvalgte data for regionen

BESKÆFTIGELSE
Den sæsonkorrigerede ledighed på Bornholm var i marts 2012 på 7,3 pct., hvilket er ca. et pct. point over landsgennemsnittet (6,2 pct.). Denne dækker over betydelige sæsonudsving grundet beskæftigelsen i især turisme men også bygge- og anlægssektoren.
Det seneste år (2010 til 2011) er beskæftigelsen på Bornholm faldet med ca. 370 personer, svarende til 2,1 pct., hvilket er noget mere end landsgennemsnittet (0,7 pct.)
PRODUKTIVITET
Bornholm har i perioden 2000-2010 haft en betydelig lavere vækst i produktiviteten end de fem regioner. Den gennemsnitlige årlige produktivitetsvækst på Bornholm var på -1 pct. i perioden 2000-2010.
UDDANNELSE
Andelen af unge, der forventes at gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, er 86,9 pct. på Bornholm, mens landsgennemsnittet er 87,4 pct. (2009).
På Bornholm forventes 44,4 pct. af en ungdomsårgang at gennemføre en videregående uddannelse, mens det tilsvarende tal for hele landet er 49,4 pct. (2009).
Andelen af en ungdomsårgang der forventes at gennemføre en lang videregående uddannelse er 16,9 pct. på Bornholm mod landsgennemsnittet på 20,7 pct.(2009).

2. Bornholms Vækstforum: Strategi og investeringer

Regional erhvervsudviklingsstrategi

Vækstforum er omdrejningspunktet for den regionale vækstindsats. Her samles repræsentanter for erhvervslivet, viden- og uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarkedets parter og lokale og regionale myndigheder – aktører, der har førstehåndskendskab til erhvervslivets udfordringer og de regionale vækstbetingelser. Vækstforum består af 20 medlemmer. Bornholm er ét samlet yderområde, hvorved de seks kommunalbestyrelsesmedlemmer alle repræsenterer yderområdet.

Boks 2. De regionale vækstforas opgaver

De regionale vækstfora har til opgave at:

- Udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi for regionen med udgangspunkt i områdets rammevilkår og erhvervsspecialisering
- Overvåge de regionale og lokale vækstvilkår
- Udvikle og afgive indstilling – inden for den regionale erhvervsudviklingsstrategi – om medfinansiering af erhvervsudviklingsaktiviteter til regionsrådet om regionale udviklingsmidler og til staten om strukturfondsmidler
- Sætte fokus på yderområder, idet vækstforaene i gns. skal anvende mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne til gavn for yderområderne fra 2007-13. Bornholms Vækstforum skal anvende 100 pct. af strukturfondsmidlerne til gavn for yderområderne.

Med udgangspunkt i de regionale styrker og udfordringer på Bornholm, har Bornholms Vækstforum udarbejdet en erhvervsudviklingsstrategi "Bright Green Island, Bornholm - en grøn vækst-ø" for 2011-2014. Strategiens vision og fokusområder er beskrevet nedenfor i boks 3.

Boks 3: Bornholms Vækstforum erhvervsudviklingsstrategi

Vision: Vækstforum har en overordnet vision om Bornholm som et bæredygtigt samfund i alle forhold: Økonomisk vækst ved et minimalt forbrug af verdens knappe ressourcer og gode levevilkår gennem attraktive uddannelsesmuligheder.

Mål: For at nå visionen er de væsentligste mål på vejen at genere øget værdiskabelse og øge udbuddet af helårsjobs.

Strategi: Bornholms Vækstforum har besluttet at satse på fire strategiske indsatsområder: Bornholm som erhvervs-ø, Bornholm som uddannelses-ø, Bornholm som grøn test-ø og Bornholm som oplevelses-ø. I erhvervsudviklingsstrategien redegøres for nogle grundlæggende rammevilkår for vækst, der dog ligger uden for vækstforums ressort i henhold til Lov om erhvervsfremme, fx trafikalt tilgængelighed, etablering af fysisk uddannelsesmiljø og tidssvarende bredbånd.

Økonomiske rammer

Realiseringen af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi sker primært gennem anvendelsen af regionale udviklingsmidler og EU-strukturfondsmidler. Regionskommunen Bornholm har i gennemsnit fra 2007-2011 afsat knap 11 mio. kr. til erhvervsudvikling af de regionale udviklingsmidler. Derudover råder vækstforum i samme periode årligt over ca. 15 mio. kr. strukturfondsmidler.

Nedenfor i tabel 1 vises finansieringen af vækstforums strategi og handlingsplaner fra 2007-2011.

Tabel 1: Vækstforums anvendelse af midler fordelt på finansieringskilder *

År	Regionale erhvervsudviklingsmidler (mio. kr.)	Strukturfondsmidler (mio.kr.)		Medfinansiering (mio.kr.)	
		Regionalfond	Socialfond	Virksomheder	Anden
2007	8,2	1,7	9,3	n.a.	n.a.
2008	14,0	10,7	16,3	3,3	42,9
2009	12,5	8,5	-	16,3	6,3
2010	7,4	29,3 ¹	19,0	121,1 ¹	90,4 ¹
2011	12,0	10,5	13,0	13,2	12,8

* Tallene i tabellen stammer fra Danske Regioner, der baserer sine oplysninger på budgettal. Tallene er udtryk for vækstforums forventninger til projekternes finansiering, men er ikke reguleret for realiserede ændringer og kan derfor ikke sammenlignes med vækstforums regnskabsoplysninger.

1) I 2010 er beløbene ekstraordinært høje, idet der indgår en reservation på 10 mio. kr. fra Regionalfonden, 80 mio. kr. fra virksomheder og 50 mio. kr. fra anden side til konferencecenter Green Solution House. Den endelige bevilling er givet i 2012.

I 2011 indstillede Bornholms Vækstforum 19 initiativer. De fem største investeringer optog 64 pct. af årets samlede forbrug af regionale udviklingsmidler og strukturfondsmidlerne og gik til følgende større projekter (beløbet angiver tilskuddets størrelse):

- Klyngeudvikling på Bornholm (5.854.360 kr.)
- Udvikling af grønt byggeri og uddannelse (5.492.816 kr.)
- Iværksætterfabrikken (3.422.739 kr.)
- Vækstfabrikken (3.403.140 kr.)
- Bright Green Test Island (BGTI) (2.849.974 kr.)

Udvalgte projekter prioriteret af Bornholms Vækstforum i perioden 2007-2011

De regionale vækstfora investerer i udviklingen af regionale rammevilkår. I henhold til lov om erhvervsfremme og de danske strukturfondsprogrammer investerer vækstforaene særligt i projekter inden for:

- Innovation: Fx at styrke samspillet mellem virksomheder og viden- og uddannelsesinstitutioner eller mellem virksomhederne indbyrdes, særligt inden for regionale erhvervsmæssige styrkepositioner. Andre projekter vedrører fx udnyttelse af ansattes innovationspotentiale eller anvendelse af ny teknologi.
- Iværksætteri: Gennem etablering af nye virksomheder og understøttelse af nye virksomheders muligheder for at blive til vækstvirksomheder. Fx investerer vækstfora i rådgivningsfaciliteter, udviklingsparker, udvikling af nye finansieringstilbud til iværksættere og kampanjer med henblik på at fremme iværksætterkulturen.
- Udvikling af menneskelige ressourcer: Ved at understøtte at flere gennemfører erhvervsuddannelser, videregående uddannelser, og at flere efteruddanner sig. Ved at udvikle samspillet mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv for derved at få bedre uddannelser. Samt at styrke grundlaget for opkvalificering ved at fremme fleksibilitet, organisationsudvikling og gode ledelseskompetencer i de enkelte virksomheder.

Nedenfor er beskrevet udvalgte projekter, som Bornholms Vækstforum har støttet fra 2007-2011:

Menneskelige ressourcer: Uddannelse til alle (UTA)

Tidsplan: 1. maj 2010 – 31. december 2013

Projektet har til formål at finde nye veje for de unge ind i uddannelsessystemet, men også udvikle "systemet", så det kan imødekomme de unges behov og det fremtidige arbejdskraftbehov på Bornholm. Det er et bredt partnerskab, der arbejder sammen i UTA: Jobcenter Bornholm, Campus Bornholm, Bornholms Produktionshøjskole, Ungdommens uddannelsesvejledning, Bornholms Akademi, Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole, VUC, UCC og Dansk Industri.

Det konkrete mål er, at 95 % af en bornholmsk årgang i 2015 har gennemført en ungdomsuddannelse senest 10 år efter afsluttet grundskole. Det forventes, at der vil blive udviklet særlige uddannelses tilbud, frafaldsforebyggende indsatser og et analyseapparat, der kan kvalificere den opsøgende indsats over for forskellige målgrupper. Der udarbejdes en fælles strategi for indsatsen på tværs af kommunale, regionale og statslige aktører og en regional model for, hvordan hver eneste ung på Bornholm sikres udvikling mod uddannelsesparathed og støtte til at gennemføre en ungdomsuddannelse, således at Bornholms menneskelige ressourcer på sigt vil kunne udnyttes fuldt ud.

Totalbudget: 49.718.973 kr.

Finansiering:

Socialfonden: 18.997.699 kr.

Deltagermedfinansiering: 23.982.547 kr.

Kommunal medfinansiering: 2.602.073 kr.

Statslig medfinansiering: 4.136.654 kr.

Innovation: Klyngeudvikling i yderområder

Tidsplan: 1. januar 2009 – 31. december 2011

Målet med projektet var at udvikle en model for klyngeudvikling i yderområder, skabe en varig adfærdændring og åbne de bornholmske virksomheder for nationalt og internationalt samarbejde og udvikling i sammenhæng med andre klynger i yderområder. Der blev udviklet og afprøvet en klyngeservicepakke inkl. forretningsmodel ligesom der blev udviklet indhold til den regionale markedsførings- og samarbejdsplatform Bornholm.dk for herigennem at sikre lokal, regional og national synlighed. Arbejdet har resulteret i en stigende interesse for og øget deltagelse i de bornholmske erhvervs-klynger, herunder et øget samarbejde med virksomheder og vidensinstitutioner uden for Bornholm. Et nyt klyngeprojekt med fokus på eksport er igangsat pr. 1. januar 2012.

Totalbudget: 10.002.234 kr.

Finansiering:

Regionalfonden, den konkurrenceudsatte pulje: 5.000.618 kr.

Statslig medfinansiering: 2.501.058 kr.

Regionale udviklingsmidler: 556.558 kr.

Offentlig-lignende tilskud: 1.584.000 kr.

Privat egenfinansiering: 360.000 kr.

Iværksætter: Iværksætterfabrikken

Tidsplan: 1. januar 2012 – 31. december 2014

Iværksætterfabrikken har til formål at styrke de bornholmske iværksættere og understøtte deres vækstpotentiale. Det gøres ved at tilbyde iværksætterne viden, vejledning, netværk og konkret kompetenceudvikling. Målgruppen er alle bornholmske iværksættere samt studerende i Young Enterprise. Mentorforløb og uddannelsesdelen er forbeholdt de iværksættere, der identificeres som vækstiværksættere. Iværksætterfabrikken skal bl.a. tilbyde informationsaftener, iværksætterkurser, vejledning, mentorordning, kompetenceudvikling inden for forskellige områder, "boost events" samt gratis tilbud til Young Enterprise. Projektets forventede resultat er, at der skabes 300 nye iværksættere. Den forventede effekt er, at etableringsrate og overlevelsesgrad øges med 20 %, at omsætningen øges med 20 %, og at eksporten øges med 20 %. Sideløbende er projekt Vækstfabrikken igangsat. Projektet sikrer et fysisk miljø, hvor vækstiværksættere kan leje sig ind og få målrettet sparring og professionel rådgivning. Vækstfabrikken er støttet med regionalfondsmidler og regionale udviklingsmidler.

Totalbudget:

6.845.478 kr.

Finansiering:

Socialfonden 3.422.736 kr.

Deltagermedfinansiering: 2.707.560 kr.

Kontante private tilskud: 340.179 kr.

Anden privat medfinansiering: 375.000 kr.

Vækstforums strategiske satsninger:

1. Green Solution House

Tidsplan: 16. januar 2012 – 31. december 2013

Green Solution House er et af de første conferencecentre i verden bygget efter Cradle-to-Cradle principperne. Det tager udgangspunkt i et eksisterende hotel på en 65.000 m² grund, og på nuværende tidspunkt består ca. 8.000 m² af bebyggelse. De eksisterende bygninger er opført i henholdsvis 60'erne, 70'erne, 80'erne og 90'erne og er repræsentative for de pågældende årtiers byggemetoder og byggestil. Netop denne diversitet i byggeriet ses som et vigtigt element i projektets værdi som demonstrations-projekt. Ambitionen er, at byggeriet skal have høj værdi som demonstrationsbyggeri, idet ejendommen kontinuerligt bliver fornyet i takt med, at der udvikles nye materialer og tekniske løsninger. Det skal inspirere lokale, nationale og internationale aktører, der beskæftiger sig med forskning og udvikling af materialer og tekniske løsninger til bæredygtigt byggeri samt forskning i og test af vedvarende energiløsninger. Green Solution House vil således arbejde tæt sammen med materialeleverandører og videninstitutioner såvel i projektets levetid som i den efterfølgende drift.

Green Solution House vil samlet set komme til at omfatte konferencecenter, 20 kontorpladser, 28 lejligheder og 74 værelser.

Projektet forventes at skabe 40 årsværk inden for byggesektoren i byggeperioden. Projektet forventes i driftsfasen at skabe 60-70 permanente helårsjobs i turistbranchen, dels i Green Solution House og dels i den tilknyttede overnatningssektor på Bornholm.

Totalbudget:
39.401.400 kr.

Finansiering:

Regionalfonden: 11.770.920 kr.
Privat egenfinansiering: 27.630.480 kr.

2. Bright Green Test Island

Tidsplan 1. august 2011 – 30. november 2012

Der findes i dag en stigende international efterspørgsel på løsninger inden for miljøafloadende teknologier. Dette har skabt en efterspørgsel efter test og demonstration af teknologier - således som bl.a. Siemens', IBM's og MyCar's testprojekter på Bornholm har vist det. Bornholm er ideel for gennemførelse af disse tests på grund af den bornholmske infrastrukturens høje tekniske niveau, øens kontrollerede ind- og udgange og dens skalérbarhed, hvilket store internationale projekter bekræfter med deres tilstedeværelse på øen, især el-teknologi-fyrtårnet PowerLab. Første skridt i realiseringen af Bornholms vækstpotentiale som grønt demonstratorium er nedsættelse af et sekretariat og udviklingen af en computerbaseret, skalérbar samfundsmodel, der kan "oversætte" testresultater på samfundsskala til nationale og internationale forhold. Projektets mål er, gennem praktiske cases - at udvikle og afprøve platformen til en skalérbar samfundsmodel videreudvikle det bornholmske klyngesamarbejde med henblik på at realisere de spin off-muligheder, som testprojekter kan kaste af sig, og udarbejde en forretnings- og organisationsmodel for videreførelse af BGTI som selvfinansieret enhed, på basis af lokale og nationale interessenters bidrag til BGTI.

Totalbudget:
2.849.974 kr.

Finansiering:

Regionalfonden: 1.424.987 kr.
Regionale udviklingsmidler: 1.424.987 kr.

For yderligere information om Bornholms Vækstforum se:

<http://www.brk.dk/vaekstforum>

For yderligere projekter fra Bornholms Vækstforum og andre vækstfora se:

<http://www.ebst.dk/eustrukturfonde.dk/forside/0/2>